

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Hieronymi Dandini Cæsenatis E Societate Iesv De Corpore
Animato Lib. VII.**

Dandini, Girolamo

Parisiis, 1611

Quæ sit propria intellectus natura, cap. 5.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95641)

minifci; alterius est loci examinare. Ad hunc pertinet solum intelligere plurimum hæc differre. Nam si nunc primum addiscamus, siue ab alio, siue propria inuentione edocti; reminiscencia non est; quoniam hæc rei est, quæ prius fuit cognita. Sin autem rursus addiscimus rem, quam antea sciuimus, sed obliui sumus; reminiscencia item non est: quoniam hæc in nobismet ipsis mouetur ex principio aliquo incolumi conseruato; quod dum animus lustrat, ad alia cum eo coniuncta excitatur. Qui verò addiscit, non à seipso, sed ab alio docente mouetur.

Denique tum memoriam, tum reminiscencia, hæc plurimum iuuat. Optima temperies & dispositio spiritus ac cerebri; quies corporis; vacuitas perturbatorum animi; agitatus enim spiritus memoriam turbat; diligens, accurata, & vehemens attentio ad ea, quæ videmus, audimus, ac cæteris haurimus sensibus; crebra earumdem rerum meditatio, quæ velut habitus quidam comparetur; ordo demum ac dispositio certa rerum similibus, contrariorum, propinquorum.

*Memo-
ria quæ
iuuent.*

*Addis-
cere non
esse re-
minifci.*

*QUAE SIT PROPRIA INTEL-
lectus natura.*

CAVTV.

Quod Aueroi terti libri principium est.

TEXTVS.

*Πεδ θ τῆ μορῆ τ ἄλλῃς, ἢ γινώσκου τε ἄ ἄλλῃ ἢ φαντασίᾳ, ἔστι
χωρεῖσθ ὄντως, εἴτε καὶ μὴ χωρεῖσθ ἢ μὴ γινώσκου, ἀλλὰ ἢ ἢ λόγον,
καὶ ἄλλῃ τῶν ἄλλῃ διαφορῶν. καὶ πῶς ποτὲ γινώσκου τε γινώσκου.*

*De parte autem Anima, quæ cognoscit Anima, &
Text. 1. sapit; siue separabilis illa sit, siue non separabilis magni-
tudine sed ratione; considerandum est, quam differentiam
habeat, & quo tandem modo intellectus fiat.*

*Digressio XVIII. De ordine consequentis
Tractationis.*

Alexander cum ab Aristotele proximè superioribus verbis audiisset, Phantasiam principium in Animalibus esse, quo appetitione commota prosecutionis, & fugæ, & omnino arbitraria omnis, & spontanea consequatur actio: dicendum sibi duxit de impulsu, & impulsoria vi; hoc est de motu, deque appetente facultate illum excitare; antequàm de intellectu disereret. Quamobrem hunc inter animæ virtutes ordinem posuit, vt primæ omnium vegetantes sint, deinde sentientes, tum appetens & mouens, postremò his tanquam omnium spectator intellectus accedat.

Verùm ita agendi, ac scribendi hæc fuit Alexandro causa, quòd intellectum alflistere nobis duntaxat crederet, non corpora nostra formare nec vllius operationis, nisi intellectus principium esse. De hoc nunc disputandum non est. Sed eum constanter affirmabo nequaquam Aristoteli consentaneè tractationem suam disposuisse. Is enim apertis verbis antea dixit in textu 119. Posteaquàm de Phantasia dictum fuisset, de exillimatione, hoc est intellectu dicendum esse. Ex vbi Phantasiam dixit agendi principium esse; in bestiis quidem omni tempore ita esse prodidit, quòd meliore careant principio. At in homine, qui intellectu viuat, tunc duntaxat, cum intellectu impeditur interdum, & cælat. Alioqui hic est in nobis ad appetendum, & agendum excitator. Cum igitur esse agendi principium tum Phantasie, tum intellectui commune sit; de vtroque illo principio primum dicendum erat; deinde appetitu, & motu, quibus actiones eas exequimur. Hanc ob causam post Phantasiam Philosophus de intellectu differuit, postremò de appetitu, & motu. Accedit maxima Phantasie & intellectus coniunctio. Etenim ambæ facultates cognoscentes sunt, vniuersumque cognoscentium virtutum genus absoluendum erat, antequàm duo reliqua, appetens & mouens, attingerentur. Perturbata siquidem tractatio superit, si dimidiato cognitionis genere relicto, appetitus, & motus interponantur, tum ad illud idem cognitionis genus absoluendum reuertaris. Deinde intellectus operatio tantopere opus habet Phantasia, vt eam sequatur, et adhaereat, illi insiltat: neque in agendo solum, sed & in contemplando. vt si verè loqui velis, plane affirmare possis, Phantasie vsum scilicet, quem aggressus erat Philosophus explicare, absolutum nondum esse: sed eum solum propositum, qui animalibus omnibus communis est: alterumque hominis proprium, qui est ad intelligendum, superesse. Neque propterea inter Phantasiam, & intellectum virtutis alterius considerationem interponi posse. Tum verò vtique hæc facultas communi intellectus nomine appellari solet: & in textu ante notato intelligere in Phantasiam, & intellectum propriè dictum diuisum fuit: Vniuersumque hoc genus fuit absoluendum, antequàm ad aliud fieret transitus. Postremò in nobis ipsis vtique ab æterno obiecto præfente excitata operatur: liberamque habet actionem, tum circa præfentia & absentia; tum circa ea, quæ sunt & ea quæ non sunt: Ac demum vtique vera & falsa esse potest.

Itaque dum de intellectu prius, tum de motrice facultate agitur, naturæ, dignitatis, & verò etiam doctrinæ ordo seruetur. Naturæ, quoniam cognitio prior est appetitu & motu; & vt in bestiis Phantasia, sic in homine intellectus motum antecedit. Dignitatis; quia intellectus multò præstantior est ac diuiniore, & velut appetitionis ac motus principium & dux: omninoque cognoscens vis non cognoscente melior iudicatur. Doctrinæ demum; quòd hæc intellectus cognitio cum antecedente, quæ de Phantasia fuit, plurimum erat coniuncta; illaque habita facilior appetitus & motus explicatio futura est. Quippe hæc per illam comparatur.

COMMENT.

Digressio